

FALK-konferens i Lund 2015-05-28

Landets stads- och kommunarkiv –
en underskattad resurs för den historiska forskningen.

Boken: *Att skriva stads- och kommunhistoria.
En handledning för forskning med stads- och
kommunhistoriskt källmaterial.* Utgiven 2005.

Syfte: Att få fler studenter som skriver uppsats i
historia på universitet och högskolor att använda
källmaterial från stads- och kommunarkiv.

OROANDE TREND INOM HISTORIEÄMNET UNDER 2000-TALET:

Allt färre uppsatser och avhandlingar i historia använder sig av otryckt källmaterial från arkiv, inklusive stads- och kommunarkiv.

FÖRDELEN MED KOMMUNALT KÄLLMATERIAL:

- DEN STORA TILLGÄNGLIGHETEN –
SPRIDNINGEN ÖVER LANDET.
- I några enstaka fall förvarar kommuner sina arkivhandlingar före 1971 på annat håll, exempelvis Knivsta och Sunne kommuner.
- Fara: Eventuella kommunsammanslagningar i framtiden (den senaste 1977).

EXEMPEL PÅ STUDIER MED KÄLLMATERIAL FRÅN KOMMUNALA ARKIV

■ KOMMUNAL INDELNING

- Bildandet av städer och köpingar.
- Städernas inkorporeringar.
- Storkommunreformen 1946-1952.
- Kommunblocksreformen 1962-1974.

KOMMUNALPOLITIK

- Kommunalstämman under den graderade röstskalan 1863-1918.
- Stadsfullmäktigeinstitutionen 1863-1918.
- Det demokratiska genombrottet 1918/1919:
 - Socialdemokraterna blir en maktfaktor på kommunal nivå.
 - Införandet av fullmäktige i kommuner med minst 1500 invånare.
- Konflikt och konsensus på kommunalstämmor och i kommunalfullmäktige 1919-1951.
- Den tilltagande partipolitiseringen i landskommunerna 1952-1970 (1973).

KVINNOR I KOMMUNALPOLITIKEN

(I huvudsak från 1919)

- Antalet kvinnliga ledamöter i fullmäktige, med jämförelser mellan städer, köpingar och landskommuner samt utifrån partitillhörigheten.
- Kvinnorepresentationen i kommunala styrelser och nämnder, till exempel eventuella kvinnor i kommunens styrelse (drätselkammare/stadskollegium/kommunalnämnd).
- Kvinnornas aktiviteter i kommunalpolitiken, i betydelsen vilka frågor som kvinnor drev.

DET OBLIGATORISKA SKOLVÄSENDET

(Som längst låg skolväsendet under kyrkan fram till 1954)

- Nedläggningen av skolor på landsbygden, från 1930-talet och framåt:
 - Beslut i konflikt eller konsensus?
 - Partipolitiska eller geografiska konflikter?
 - Statens påverkan genom först Domkapitlen och senare Länskolnämnderna.

- Införandet av den nioåriga enhetsskolan/grundskolan 1949-1972, som alltså inte skedde samtidigt i hela landet.

ÅLDRIKSVÅRDEK

- Övergången från fattighus till ålderdomshem under 1900-talets första årtionden.
- Ålderdomshem i samverkan mellan flera mindre landskommuner, exempelvis som kommunalförbund (fattigvårdsförbund) innan 1952.
- Åldringssvården, med de många nya ålderdomshemmen, under 1950- och 1960-talen.
- Införandet av hemvård i kommunal regi.

Komplikation: Sekretessbelagda protokoll från fattigvårdsstyrelsen/socialnämnden efter 1945.

BRANDFÖRSVARET

- Implementeringen av 1944 års brandlag, som tvingade alla kommuner att ordna ett brandförsvaret, vilket dock kunde ske avtalsvägen.
- Centraliseringen av kommunernas brandförsvaret, från 1952 och framåt.
- Statens detaljerade styrning av kommunerna i fråga om brandförsvaret, från 1944 och framåt.

FRÅN STORKOMMUN TILL KOMMUNBLOCK

En djupstudie av reformen som skapade de moderna svenska kommunerna 1959-1974

ARKIVMATERIAL FRÅN 258 ARKIV

■ Statliga arkiv:	24 (inklusive UB).
■ Organisationsarkiv:	1 (ARAB).
■ Kommunala arkiv:	233
Summa	258

STORT TACK TILL ER ALLA SOM HAR
HJÄLPT MIG MED KÄLLMATERIALET!!